

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Iwona Siuta
Sędziowie:	SSO Marzenna Ernest (spr.) SSO Mariola Wojtkiewicz
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Idzikowska-Chrzęszczewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 stycznia 2013 roku w S.

sprawy z wniosku (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

z udziałem **Gminy D. i M. R.**

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionych przez wnioskodawcę i uczestniczkę M. R.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kamieniu Pomorskim

z dnia 29 maja 2012 r., sygn. akt I Ns 44/11

1. zmienia zaskarżone postanowienie:

a) **w punkcie I i II w ten sposób, że wniosek oddala;**

b) **w punkcie III i IV w ten sposób, że zasądza od wnioskodawcy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz uczestniczki M. R. kwotę 598,70 zł (pięćset dziewięćdziesiąt osiem złotych siedemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania;**

2. oddala apelację uczestniczki w pozostałym zakresie;

3. oddala apelację wnioskodawcy;

4. zasądza od wnioskodawcy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz uczestniczki M. R. kwotę 444,10 zł (czteryście czterdzieści cztery złote dziesięć groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 776/12

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 maja 2012 r. Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim ustanowił na rzecz wnioskodawcy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. służebność przesyłu polegającą na korzystaniu tj. eksploatacji, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, usuwaniu awarii, wymianie urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej oraz prawie wstępu na obciążony grunt w celu wykonywania przedmiotowych prac ze 160 m² nieruchomości zabudowanej trafostacją, położonej w M. przy ul. (...), gmina D. na działce nr (...), będącej w użytkowaniu wieczystym do dnia 05 grudnia 2089 r., przy czym Gmina D. jest właścicielem gruntu a uczestniczka M. R. jest wieczystym użytkownikiem gruntu i właścicielem budynku, posiadającej księgę wieczystą Kw nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim (pkt I); tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu opisanej w punkcie I orzeczenia zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki M. R. kwotę 68 000 zł (pkt II); zasądził od uczestniczki M. R. na rzecz wnioskodawcy kwotę 3 389,41 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 240 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt III); ustalił, iż w pozostałym zakresie każda ze stron ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt IV).

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy powołał się na następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

(...) spółka z o.o. w P. jest przedsiębiorstwem przesyłowym zajmującym się m.in. dystrybucją energii elektrycznej, będącym następcą prawnym przedsiębiorstwa (...) S.A. na mocy aktu notarialnego z dnia 30 czerwca 2007r. sporządzonym w P. przed notariuszem O. P., wpisanym do Rep. A Nr (...), dotyczącym umowy zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

Aktem notarialnym z dnia 29 grudnia 1998 r. Z. i M. małż. R. oraz J. i E. małż. S. nabyli od Przedsiębiorstwa (...) w O. w upadłości – prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w M. przy ul. (...), gmina D. obejmującego działkę (...), stanowiącej teren zabudowany o obszarze 0,0852 ha, prawo własności gruntu wpisane jest na rzecz Gminy D. na podstawie decyzji Wojewody (...) z dnia 25 października 1993 r. W tym akcie notarialnym zostały szczegółowo opisane budynki posadowione na działce nr (...) z zaznaczeniem, że wszystkie budynki zostały wybudowane w 1970 roku.

Uczestniczka M. R. jest wieczystym użytkownikiem działki gruntu położonej w M. przy ul. (...) na działce (...) o powierzchni 160 m², nieruchomość zabudowana trafostacją, w użytkowaniu wieczystym do 5 grudnia 2089 r., Gmina D. zaś właścicielem gruntu. Wcześniej Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim postanowieniem z dnia 29 listopada 2002 r. sygn. I Ns 364/99 dokonał zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w M. przy ul. (...) gmina D., na działce nr (...) o powierzchni 8 353 m², będącej w użytkowaniu wieczystym, zabudowanej wieloma budynkami. W tym postępowaniu na rzecz M. R. zostało przyznane prawo użytkowania wieczystego działki nr (...) o powierzchni 4 667 m² wraz z posadowionymi na niej budynkami. Burmistrz D. decyzją nr (...) z dnia 5 października 2004 r. dokonał podziału działki gruntu nr (...) celem wydzielania odrębnej działki gruntowej pod istniejącą trafostację – powstała działka oznaczona nr (...) o powierzchni 160 m², przy czym cel tego podziału określono jako wydzielenie powierzchni niezbędnej do funkcjonowania i obsługi urządzeń znajdujących się w budynku.

(...) transformatorowa (...), nr inwentarzowy (...), (...), typu miejskiego, położona w M. przy ul. (...), na działce nr (...), o powierzchni 160 m² została wybudowana w 1970 roku przez Przedsiębiorstwo (...) w O., wraz z przylegającymi do niej podziemnymi liniami kablowymi, które łącznie zajmują prawie cały obszar działki. Jest to budynek murowany o powierzchni zabudowy 29 m² z dachem płaskim, kryty papą, rynny z blachy ocynkowanej, posiadający drzwi do budynku, wrota komory transformatorowej stalowe, pomalowane, oznaczone. Protokołem zdawczo-odbiorczym nr (...) z dnia 16 maja 1977 r. Przedsiębiorstwo (...) w O. przekazało Zakładowi (...) w S. budynek tejże trafostacji wraz z rozdzielniami WN i NN wraz z całą dokumentacją projektowo-kosztorysową budynku stacji i adaptacją projektu Typ. Stacji trafo wraz z częścią elektryczno-montażową i wyposażenie środków trwałych. Przedmiotowa trafostacja jest czynna, zasila w energię elektryczną m.in. Ośrodek (...), przepompownię ścieków, Ośrodek (...), Ośrodek (...), (...) C., także nieruchomość M. R. i innych odbiorców indywidualnych. Przedmiotowa stacja nr (...) w M. jest funkcjonalnie i fizycznie połączona z siecią elektroenergetyczną i stanowi integralny element infrastruktury

elektroenergetycznej przedsiębiorstwa energetycznego. Pracownicy wnioskodawcy raz na 5 lat wykonują oględziny stacji transformatorowej, a także przeglądy. W razie zaś potrzeby ewentualne remonty, czy naprawy.

Wartość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...) położonej w M. przy ul. (...) wynosi 68 000 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy, Sąd Rejonowy wskazał, iż stosownie do nowelizacji kodeksu cywilnego ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116 poz. 731) z dniem 03 sierpnia 2008 r. zostały wprowadzone przepisy o służebności przesyłu (dział III Służebność przesyłu Kodeksu cywilnego). Stosownie do treści art. 305¹ k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jeżeli właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305² § 1 k.c.), przy czym do służebności przesyłu stosuje się odpowiednie przepisy o służebnościach gruntowych (art. 305⁴ k.c.).

Sąd pierwszej instancji zauważył, iż służebność przesyłu ma na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych, w pierwszej kolejności daje możliwość posadowienia urządzeń na cudzej nieruchomości a po drugie, gdy urządzenia te już istnieją umożliwia wchodzenie na cudzy grunt i podejmowanie czynności niezbędnych do zapewnienia ich sprawnego działania. Dla zrównoważenia interesów stron – właścicielowi obciążonej służebnością przesyłu nieruchomości przysługuje roszczenie o przyznanie odpowiedniego wynagrodzenia za jej ustanowienie. W pierwszej kolejności ustawodawca pozostawia stronom uregulowanie służebności przesyłu w drodze zawarcia umowy. W przypadku braku porozumienia stron, co do zawarcia takiej umowy stronom pozostaje przymusowe ustanowienie służebności w trybie cytowanego wyżej art. 305² k.c. Przywołany wyżej art. 49 § 1 k.c. jednoznacznie przesądza, że urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa.

(...) transformatorowa (...) nr (...) jest funkcjonalnie i fizycznie połączona z siecią elektroenergetyczną i stanowi integralny element infrastruktury elektroenergetycznej. Urządzenia te są ściśle związane z instalacją należącą do sieci, co pozwala zaliczyć je do części składowych instalacji będącej własnością wnioskodawcy, jako przedsiębiorstwa energetycznego.

Sąd Rejonowy nie podzielił zarzutu uczestniczki M. R., jakoby sporna trafostacja wraz z podłączonymi do niej podziemnymi liniami kablowymi, nie stanowiła własności przedsiębiorstwa energetycznego wnioskodawcy.

Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 49 § 1 k.c. urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa. Z chwilą przyłączenia się do przedsiębiorstwa przedmiotowe urządzenia zostają wyjęte spod działania zasady superficies solo cedit, a tym samym nie stanowią one własności właściciela gruntu, lecz nabywają status rzeczy ruchomych i mogą być samodzielnym przedmiotem obrotu gospodarczego. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2006 r. sygn. III CZP 105/05, że przepis art. 49 k.c. nie stanowi samoistnej podstawy prawnej przejścia urządzeń tam wskazanych na własność właściciela przedsiębiorstwa przez ich połączenie z siecią należącą do tego przedsiębiorstwa. Sprawa własności urządzeń przyłączonych do sieci przedsiębiorstwa, nie należących przed ich połączeniem z siecią do przedsiębiorstwa, w skład którego wchodzi sieć, uzależniona jest od konkretnego stanu faktycznego. Zasadnicze znaczenie dla określenia, kto jest właścicielem tych urządzeń w świetnie art. 49 § 2 k.c. ma okoliczność sfinansowania kosztów budowy urządzeń, które po połączeniu z siecią są samoistnymi rzeczami ruchomymi. Fakt poniesienia kosztów budowy urządzeń, gdy nie należą już do części składowych nieruchomości, bo wchodzą w skład przedsiębiorstwa przesądza o ich własności, jako rzeczy ruchomych.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż do 1 lutego 1989 r. z uwagi na ówczesne brzmienie art. 128 k.c. obowiązywała zasada jednolitego funduszu własności państwowej. Oznacza to, że zarówno Przedsiębiorstwo (...) w O., jak i Zakład (...) (poprzednik prawny (...) S.A. w P.) zarządzały de facto powierzonym im majątkiem w imieniu Skarbu Państwa. Jak wynika z protokołu zdawczo-odbiorczego z dnia 16 maja 1977 r. Przedsiębiorstwo (...) w O. sporną stację transformatorową przekazało na rzecz Zakładu (...). Wobec tego przekazania trafostacja (...) wraz z urządzeniami weszła w skład majątku zarządzanego przez przedsiębiorstwo energetyczne. Po 1 lutym 1989 r. majątki, które dotychczas dzierżyły w imieniu Skarbu Państwa poszczególne przedsiębiorstwa stały się ich własnością. To oznacza, że stacja transformatorowa (...), która od 1977 roku znajdowała się w majątku Zakładu (...) stała się własnością tego zakładu. Ciąg dokumentów wykazujących przekształcenia własnościowe i komercjalizacyjne - przedłożonych przez wnioskodawczynię wykazuje, że jest ona następcą prawnym (...) S.A. w P., której poprzednikiem prawnym był Zakład (...).

W tym kontekście Sąd pierwszej instancji przyjął, że wnioskodawczyni przysługuje własność urządzeń elektroenergetycznych tj. stacji transformatorowej (...) nr ewidencyjny (...), (...) oraz przyległych do niej podziemnych linii kablowych, położonych na działce nr (...) przy ul. (...) w M., będącej w użytkowaniu wieczystym M. R..

W ocenie Sądu Rejonowego, z zestawienia powyższych faktów wynika, że zachodzą przesłanki, co do ustanowienia służebności przesyłu w trybie art. 305¹ k.c. w zw. z art. 305² § 1 k.c.

Co do ustalenia odpowiedniego wynagrodzenia wskazanego w art. 305² § 1 k.c. Sąd Rejonowy oparł się na opinii biegłego J. W., uznając ją za bezstronną i rzetelną. Określając wartość gruntu biegły posłużył się podejściem porównawczym metodą korygowania ceny średniej, po analizie rynku nieruchomości podobnych obejmującej 2 lata przed datą wyceny. Biegły określił prawo własności działki gruntu nr (...) na kwotę 85 060 zł, a wartość prawa użytkowania wieczystego na kwotę 58 120 zł. Ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...) spowoduje utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania działki oraz konieczność udostępnienia całej powierzchni działki na rzecz wnioskodawczyni. Jednakże ustanowienie służebności przesyłu nie spowoduje zmniejszenia funkcjonalności nieruchomości sąsiedniej tj. działki nr (...), która użytkowana jest z uwzględnieniem obecności trafostacji w okresie od wybudowania ośrodka czasowego do chwili obecnej. Sąd pierwszej instancji przyjął, że w tych okolicznościach faktycznych odpowiednim wynagrodzeniem za ustanowienie służebności przesyłu będzie kwota wskazana przez biegłego J. W.. Dla porównania w prywatnej opinii z dnia 1 marca 2010 r. T. Z. określił jednorazowe wynagrodzenie z tytułu ustanowienia służebności przesyłu na kwotę 78 931 zł.

Orzeczenie o kosztach postępowania Sąd Rejonowy wydał w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. Z uwagi na to, że interesy uczestników niniejszego postępowania były sprzeczne, a wniosek o ustanowienie służebności przesyłu został w całości uwzględniony, to uczestniczka M. R. została obciążona kosztami postępowania w kwocie 3 389,41 zł, w tym: opłata 200 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 240 zł, wynagrodzenie biegłego J. W. kwota 2 094,53 zł, wynagrodzenie biegłego Z. R. kwota 854,88 zł. W pozostałym zakresie każda ze stron poniosła koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie § 1 pkt 1 i 2, § 2 ust. 1 i 2, § 8 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163 poz. 1348 z późn. zm.).

Apelację od powyższego postanowienia wniosła wnioskodawczyni, jak również uczestniczka postępowania M. R..

Wnioskodawczyni zaskarżyła postanowienie Sądu Rejonowego w Kamieniu Pomorskim z dnia 29 maja 2012 r., w części, dotyczącej pkt I. postanowienia. Orzeczeniu powyższemu zarzucono:

1. naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej wykładni art. 49 k.c., 55¹ k.c. w zw. z art. 305² k.c. w wyniku, której w sentencji wyroku w pkt I. zostało wskazane, iż właścicielem budynku jest uczestniczka M. R.,

podczas, gdy dokonując prawidłowej wykładni prawnej, urządzenia elektryczne w tym stacja transformatorowa łącznie z budynkiem trafostacji stanowi część przedsiębiorstwa z chwilą połączenia jej z siecią należącą do tego przedsiębiorstwa, a tym samym urządzenia te wraz z budynkiem nie należą do części składowych nieruchomości i stają się samoistnymi rzeczami ruchomymi, będącymi przedmiotem odrębnej własności;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na treść orzeczenia w szczególności, art. 328 k.p.c. poprzez wewnętrzną sprzeczność sentencji postanowienia z jego uzasadnieniem polegające na wskazaniu w części opisowej pkt. I wyroku, iż właścicielem budynku jest M. R., podczas, gdy z uzasadnienia wyroku jednoznacznie wynika, iż stacja transformatorowa (...) nr (...) wraz z budynkiem stanowi integralny element infrastruktury elektroenergetycznej przedsiębiorstwa energetycznego i stanowi własność (...) spółki z o.o., jako wyjątek od zasady „superficies solo cedit”, a tym samym nie stanowi własności uczestniczki.

W oparciu o powyższe wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez Sąd II instancji w pkt. I sentencji postanowienia poprzez wykreślenie w 11 i 12 wersji tego punktu słów: „i właścicielem budynku”, utrzymanie wyroku w pozostałym zakresie i zasądzenie od uczestniczki M. R. na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni wywodziła, że z części opisowej pkt I. zaskarżonego postanowienia w 11 i 12 wersji wynika, iż właścicielem budynku jest uczestniczka M. R. mimo, iż z tego punktu wynika, iż ustanowiono na rzecz (...) spółki z o.o. służebność przesyłu polegającą na korzystaniu z zabudowanej trafostacji w pełnym zakresie. Z uzasadnienia Sądu I instancji nie wynika, dlaczego w sentencji postanowienia ustalili, iż właścicielem budynku trafostacji jest uczestniczka postępowania M. R.. Tym bardziej, iż z uzasadnienia tego postanowienia, zarówno ustaleń faktycznych, jak i oceny prawnej wyraźnie wynika, iż budynek trafostacji o powierzchni 29 m² wraz z wszystkimi urządzeniami elektroenergetycznymi znajdującymi się na działce będącej przedmiotem postępowania, stanowią własność przedsiębiorstwa elektroenergetycznego. Apelująca wskazała, iż choćby na stronie szóstej uzasadnienia została opisana stacja transformatorowa wraz z budynkiem, jako integralną całość. Na tejże stronie Sąd I instancji trafnie zauważył, iż „przedmiotowa stacja nr (...) w M. jest funkcjonalnie i fizycznie połączona z siecią elektroenergetyczną i stanowi integralny element infrastruktury elektroenergetycznej przedsiębiorstwa energetycznego”. Nadto na stronie ósmej uzasadnienia Sąd I instancji jednoznacznie wskazuje, iż „stacja transformatorowa (...) nr (...) jest funkcjonalnie i fizycznie połączona z siecią elektroenergetyczną i stanowi integralny element infrastruktury elektroenergetycznej. Urządzenia te są ściśle związane z instalacją należącą do sieci, co pozwala zaliczyć je do części składowych instalacji będącej własnością wnioskodawczym, jako przedsiębiorstwa energetycznego”. Jednocześnie na tej samej stronie uzasadnienia Sąd wskazał, iż nie podziela stanowiska uczestniczki M. R., iż sporna trafostacja wraz z liniami kablowymi stanowi jej własność. Na potwierdzenie przedstawionego stanowiska Sąd I instancji dokonał oceny prawnej i wykładni art. 49 § 1 k.c. stwierdzając, iż urządzenia służące do doprowadzenia energii elektrycznej nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa. W ocenie apelującej, Sąd I instancji trafnie wskazał, iż jest to wyjątek od zasady superficies solo cedit, w wyniku, czego stacja transformatorowa (wszystkie urządzenia elektroenergetyczne) nabywają status rzeczy ruchomych i mogą być samodzielnym przedmiotem obrotu gospodarczego. Sąd wskazał, iż taka sytuacja ma miejsce w tym przypadku m.in. z uwagi, iż to (...) spółka z o.o. i jej poprzednicy prawni sporną stację wybudowali własnym kosztem i wchodzi ona w skład majątku przedsiębiorstwa wnioskodawcy.

Nadto apelująca zaznaczyła, iż na stronie dziewiątej uzasadnienia Sąd I instancji wskazał wprost, iż „wnioskodawczyni przysługuje własność urządzeń elektroenergetycznych t.j. stacji transformatorowej (...). W kontekście dokonania przez Sąd I instancji w uzasadnieniu prawidłowych ustaleń stanu faktycznego i prawidłowej oceny prawnej nie zrozumiałym jest, iż w pkt I. wersji 11 i 12 zaskarżonego orzeczenia Sąd I instancji wskazał, iż właścicielem budynku jest M. R.. Zdaniem apelującej to orzeczenie w tym zakresie jest sprzeczne z jego uzasadnieniem, w którym to Sąd I instancji jednoznacznie wskazał, iż właścicielem stacji transformatorowej, budynku wraz z wszystkimi liniami oraz innymi urządzeniami elektroenergetycznymi jest (...) spółka z o.o., z czym wbrew treści pkt I. orzeczenia tego samego Sądu należy się zgodzić.

W związku z powyższymi sprzecznościami uzasadnienia z postanowieniem został naruszony art. 328 k.p.c., który jednoznacznie wskazuje, iż uzasadnienie powinno być zbieżne z sentencją postanowienia. Nadto, zdaniem apelującej, takie rozstrzygnięcie jest sprzeczne z treścią art. 49 k.c. oraz przepisami dotyczącymi służebności przesyłu. Sąd w uzasadnieniu wskazał wbrew treści sentencji prawidłową wykładnię art. 49 k.c. na podstawie, której wskazał, iż budynek trafostacji stanowi część przedsiębiorstwa wnioskodawcy, a nie własność uczestniczki M. R.. Zatem Sąd I instancji w konsekwencji w pkt I. sentencji mylnie określił, iż budynek stanowi własność M. R., podczas gdy jest to sprzeczne zarówno z uzasadnieniem orzeczenia, jak i obowiązującymi przepisami oraz w tym zakresie ugruntowanym orzecznictwem i piśmiennictwem prawniczym.

Z tych względów wnioskodawczyni wniosła jak na wstępie.

Uczestniczka postępowania M. R. zaskarżyła opisane wyżej postanowienie w całości, zarzucając mu:

I. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

z ostrożności procesowej

1) art. 21 i 64 § 1 Konstytucji RP, wobec sprzeczności sentencji zaskarżonego postanowienia z jego uzasadnieniem poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, co skutkowałoby pozbawieniem prawa własności uczestniczki ad 1 budynku trafostacji wraz z urządzeniami wraz z dalszymi skutkami tego uznania, gdyby uznać zgodnie z uzasadnieniem postanowienia, że wnioskodawczyni jest właścicielem tego budynku wraz z urządzeniami;

2) art. 1 Protokołu dodatkowego do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - poprzez jego niezastosowanie, co skutkowałoby pozbawieniem prawa własności uczestniczki ad 1 budynku trafostacji wraz z urządzeniami wraz z dalszymi skutkami tego uznania, gdyby uznać zgodnie z uzasadnieniem postanowienia, że wnioskodawczyni jest właścicielem tego budynku wraz z urządzeniami;

oraz:

3) art. 305¹ k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wnioskodawczyni przysługuje roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu nieruchomości zabudowanej stacją transformatorową, położonej w M. na działce oznaczonej nr (...) pow. 160 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) przez Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim, mimo że właścicielem budynku tejże stacji jest uczestniczka postępowania ad 1;

4) art. 305² § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wnioskodawczyni może żądać ustanowienia służebności przesyłu przedmiotowej stacji transformatorowej za odpowiednim wynagrodzeniem od uczestniczki postępowania ad 1, mimo że nie jest właścicielem trafostacji;

5) art. 49 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu w uzasadnieniu postanowienia, że funkcjonalne i fizyczne połączenie z siecią energetyczną stacji transformatorowej skutkuje nabyciem prawa własności tych urządzeń przez wnioskodawczynię oraz pozbawia jej własności uczestniczkę postępowania ad 1, a także, że przekazanie przedmiotowej stacji transformatorowej poprzednikowi prawnemu wnioskodawcy do eksploatacji i użyczenie urządzeń stacji w dniu 16 maja 1977 r. za kserokopią protokołu zdawczo odbiorczego (PT) skutkowało przejściem na własność tejże stacji (budynku wraz z urządzeniami) po 1 lutym 1989 r. przez poprzednika prawnego wnioskodawczyni, a następnie przez wnioskodawczynię;

II. naruszenie norm postępowania oraz sprzeczność ustaleń faktycznych z zebrany materiałem dowodowym w sprawie mających istotne znaczenie w sprawie, a mianowicie:

1) **art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 253 zdanie drugie k.p.c. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie i wywiedzenie nietrafnie, że wnioskodawczyni jest właścicielką stacji transformatorowej, której przysługuje prawo domagania się ustanowienia na**

jej rzecz służebności przesyłu, w szczególności poprzez przyjęcie w uzasadnieniu postanowienia, że kserokopia protokołu zdawczo odbiorczego z dnia 16 maja 1977 r. stanowiła podstawę wejścia w skład majątku przedsiębiorstwa energetycznego tj. Zakładu (...), a po 1 lutego 1989 r. stała się własnością tego zakładu, a następnie jego następczyni prawnej tj. wnioskodawczynie, mimo że:

a) *wnioskodawczynie nie przedstawiła na żądanie Sądu oryginału tego protokołu (art. 253 zdanie drugie k.p.c.); a w przypadku gdyby nawet przyjęć kserokopie tego protokołu za dowód to z ostrożności procesowej, mimo że:*

b) *przedmiotowy budynek stacji trafo, wobec konieczności przyłączenia do sieci urządzeń w nim znajdujących się został przekazany do eksploatacji Zakładowi (...) p.p. Zakładowi (...) w S., którego następcą prawnym jest wnioskodawczynie w dniu 16 maja 1977r., a także, że podstawą przekazania było zarządzenie Prezesa Rady Ministrów (Dz.U. Nr 67, poz. 332 z dnia 4.10.1958 r.). Z dokumentów tych wynika również, że wyposażenie stacji stanowią 4 pola 15kV w tym: rozłącznik (...) 6-20/250 szt. 2 oraz odłącznik OW III 20/4 szt. 2 i rozdzielnia 0,4 KV z 4 polami kablowymi i że stacja nosi nazwę (...) nr stacji (...) w M. (p. PT nr 14/74 - przy wniosku w aktach sprawy). Z protokołu tego i karty inwentarzowej wynika, że przyjęto do eksploatacji przedmiotową stację 16.05.1977r. od wymienionego przedsiębiorstwa i wypożyczono wymienione urządzenia stacji tj., rozłączniki i odłączniki (p. karta inwentarzowa - stacja transformatorowa 15/04 KV (...) nr stacji (...) - w aktach sprawy przy wniosku).*

c) *w protokole przekazania środka trwałego, a to przedmiotowej stacji trafo wraz z urządzeniami w dniu 16.05.1977 r. wskazano jako podstawę prawną przekazania zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 października 1958r. (Dz.U. nr poz.332), a wskazany akt prawny nie istniał i nie istnieje; zatem stacja trafo została przekazana bez podstawy prawnej; po identyfikacji daty i publikatora można domniemywać, iż chodziło tu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 października 1958r. w sprawie zasad i trybu przekazywania w ramach administracji państwowej przedsiębiorstw, instytucji oraz zakładów i innych obiektów majątkowych (Dz.U. Nr 67, poz. 332) rozporządzenie to zostało wydane na podstawie delegacji ustawowej - a to art. 81 ustawy z dnia 25 stycznia 1958r. o radach narodowych (Dz.U. Nr5, poz. 16), który brzmiał: "Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb przekazywania radom narodowym oraz pomiędzy poszczególnymi radami narodowymi państwowych przedsiębiorstw, zakładów i instytucji jak również poszczególnych obiektów majątkowych" oraz art. 54 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. Nr 17, poz. 70) w brzmieniu: "Zasady i tryb przekazywania nieruchomości pomiędzy jednostkami gospodarki społecznej, właściwość organów w tych sprawach oraz zasady rozliczania określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia" - co oznacza, że wskazane rozporządzenie nie mogło regulować zasad i trybu przekazania środka trwałego, takiego jak stacja trafo - jakiego strony dokonały w dniu 16.05.1977r. Zatem czynność ta została dokonana bez podstawy prawnej i jest nieważna (art. 58 k.c.).*

d) *do dnia 1 czerwca 1984 r. czyli do wejścia w życie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o gospodarce energetycznej, kwestia własności przyłączy regulowana była w aktach wykonawczych do obowiązujących uprzednio ustawy z dnia 4 lipca 1947 r. o planowej gospodarce energetycznej (Dz.U. Nr 52, poz. 271 z późn. zm.) i z dnia 30 maja 1962 r. o gospodarce paliwowo-energetycznej (Dz.U. Nr 32, poz. 150 z późn. zm.). Wg § 18 ust. 1 zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zasad przyłączania do wspólnej sieci urządzeń do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, rozdzielania i odbioru energii elektrycznej i cieplnej oraz paliw gazowych (M.P. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.) urządzenia przyłącza i odcinki sieci, bez względu na to czym kosztem zostały wykonane, stanowiły własność Państwa i przechodziły w zarząd i użytkowanie zarządzającego wspólną siecią a uchwałą Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4*

grudnia 1991r. W 4/91 zarządzenie to utraciło moc, a status prawny urządzeń przyłącza i odcinków wspólnych sieci poddany został przepisom kodeksu cywilnego.

e) wnioskodawczyni w żaden sposób nie wykazała, że przedmiotową stacją został uwłaszczony jej poprzednik prawny; poza kserokopią protokołu z 16.05.1977 r. brak jest w aktach dowodu na to, że stacja ta wchodzi w skład majątku wnioskodawczyni;

f) decyzją uwłaszczeniową Wojewody (...) z dnia 25.10.1993 r. przedmiotową stacją trafo została uwłaszczona Gmina D., a następnie przeszła ona na własność Przedsiębiorstwa (...) w O. w upadłości i została zbyta przez to Przedsiębiorstwo (...) w O. na rzecz uczestniczki postępowania ad 1 wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu oznaczonego aktualnie jako działka nr (...) położonego w M. przy ul. (...).

2) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez:

a) wewnętrzną sprzeczność sentencji postanowienia z jego uzasadnieniem polegającą na wskazaniu w uzasadnieniu postanowienia, że stacja transformatorowa O. nr (...) stanowi integralną część infrastruktury elektroenergetycznej wnioskodawczyni i stanowi jej własność podczas gdy w sentencji postanowienia w pkt I postanowienia Sąd prawidłowo wskazał, iż jest ona własnością uczestniczki postępowania M. R.,

b) niewskazanie w uzasadnieniu postanowienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia, a mianowicie brak uzasadnienia:

-.

- przyjęcia kwoty 68.000 zł jako wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu;
- nieuwzględnienia uwag do opinii biegłego, zawartych w piśmie uczestniczki z dnia 20.07.2011 r. oraz 5.02.2012 r.;
- nie ustosunkowania się do twierdzeń uczestniczki w kwestii praw przysługujących uczestniczce, a to prawa użytkowania wieczystego działki nr (...) oraz własności urządzeń (stacji trafo) potwierdzonych wpisem do KW nr (...), wyciągiem z rejestru gruntów, postanowieniem Sądu Rejonowego w Kamieniu Pomorskim sygn. akt I Ns 364/99, decyzji Wojewody (...) nr (...), orzeczeniem wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie w sprawie sygn. akt I C 925/07 oraz Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie o sygn. akt. I ACa 484/08;
- co do braku oryginału protokołu przekazania (PT) i przyjęcia kserokopii tego protokołu jako dowodu istotnego w sprawie;
- nierozpoznania i nie uzasadnienia wniosku uczestniczki o oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z kserokopii protokołu przekazania urządzenia - wobec braku możliwości jego porównania z oryginałem.

Wskazując na powyższe uczestniczka postępowania M. R. wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości i oddalenie wniosku, a nadto zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki ad 1 kosztów procesu oraz wydatków wg przedstawionego spisu wg norm przepisanych z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania za obie instancje. Jednocześnie uczestniczka ad 1 podtrzymała wolę ugodowego załatwienia sporu poprzez ustanowienie służebności przesyłu na gruncie oznaczonym nr działki Nr (...), położonej w obrębie M. gmina D., ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim prowadzi KW Nr (...) za cenę określoną w opinii biegłego T. Z. sporządzonej w dniu 1 marca 2010 r. za zgodą i w porozumieniu z wnioskodawcą tj. za 78 931,00 zł oraz przeniesienie własności budynku stacji trafo wraz z urządzeniami na tym gruncie posadowionej, stanowiącej własność uczestniczki postępowania M. R., za cenę określoną w tejże opinii tj. za kwotę 247 174 zł bądź wydzierżawienie budynku trafostacji za czynsz w wysokości 3 000,00 zł miesięcznie płatny do 10-go każdego miesiąca z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych w razie zwłoki.

W odpowiedzi na apelację uczestniczki wnioskodawczyni (...) Operator spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uczestniczka postępowania M. R. wniosła o oddalenie apelacji wnioskodawczyni i wniosła o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki M. R. zawrotu kosztów postępowania za obie instancje wg złożonego spisu kosztów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Jedynie apelacja uczestniczki postępowania M. R. zasługiwała na uwzględnienie.

Tytułem wstępu należy wskazać, iż prawidłowe rozstrzygnięcie każdej sprawy uzależnione jest od spełnienia przez Sąd meriti dwóch naczelných obowiązków procesowych, tj. przeprowadzenia postępowania dowodowego w sposób określony przepisami oraz dokonania wszechstronnej oceny całokształtu ujawnionych okoliczności. Rozstrzygnięcie to winno również znajdować oparcie w przepisach prawa materialnego adekwatnych do poczynionych ustaleń faktycznych. Postępowanie apelacyjne zaś, na co wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, choć jest postępowaniem odwoławczym, stanowi kontynuację postępowania przeprowadzonego przez Sąd I instancji. Z tego powodu, uwzględniając treść art. 382 k.p.c., sąd odwoławczy ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz jego własnej samodzielnej oceny, przy uwzględnieniu zasad wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. Mając na uwadze te założenia Sąd Okręgowy po wnikliwej analizie dowodów, prawidłowo zgromadzonych przez Sąd Rejonowy nie podzielił jednak w pełni dokonanych przez ten Sąd ustaleń faktycznych. Dla rozstrzygnięcia sprawy należało też dokonać odmiennej oceny prawnej przedstawionego przez strony materiału procesowego. Rozbieżności zostaną wyjaśnione w dalszej części wywodów.

Zaznaczenia przy tym również wymaga, iż uchybienie przez Sąd pierwszej instancji przepisowi art. 328 § 2 k.p.c. nie jest przyczyną, która samodzielnie powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Uchybienie temu przepisowi przez Sąd pierwszej instancji może być skutecznie sanowane przez Sąd drugiej instancji. Jak wskazano już wyżej postępowanie apelacyjne, którego granice określa m.in. art. 378 § 1 k.p.c., nie polega jedynie na rozpoznaniu apelacji jako środka odwoławczego, lecz rozpoznaniu sprawy (por. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/2007, OSNC 2008, nr 6, poz. 55).

Przede wszystkim, w pierwszej kolejności wskazać trzeba, iż ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731 - dalej: "ustawa nowelizująca"), która weszła w życie z dniem 3 sierpnia 2008 r. został znowelizowany art. 49 k.c. oraz unormowano odrębnie służebność przesyłu (art. 305¹ - 305⁴ k.c.).

Pomimo zmiany stanu prawnego, znaczna część wywodów prawych ujawnionych w uchwale składu powiększonego Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2006 r., III CZP 105/05, nie utraciła aktualności, także główna teza, iż przepis art. 49 k.c. nie stanowi samoistnej podstawy prawnej przejścia urządzeń przesyłowych na własność właściciela przedsiębiorstwa przez ich połączenie z siecią należącą do tego przedsiębiorstwa. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2010 r., V CSK 195/09 (OSNC 2010, nr 7-8, poz. 116) stwierdził jednak, iż założenia, jakie przyjął ustawodawca wprowadzając regulację zawartą w art. 49 § 2 k.c. i w art. 305³ § 1 k.c., powodują konieczność odstąpienia od konstrukcji urządzeń stanowiących część składową instalacji, nowelizacja przesądziła bowiem, że urządzenia wymienione w art. 49 § 1 k.c. przez fizyczne połączenie z siecią przestają być częścią składową nieruchomości i stają się samoistnymi rzeczami ruchomymi, które mogą być przedmiotem odrębnej własności i obrotu. Może zatem dojść do przeniesienia ich własności w drodze umowy na rzecz przedsiębiorcy lub osoby trzeciej, można też oddać je w leasing lub najem. Istotna była przede wszystkim treść art. 49 § 2 k.c., stanowiąca, że osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który połączył urządzenia do

swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z żądaniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca.

Nie można zatem po wejściu w życie ustawy nowelizacyjnej potwierdzić, że urządzenia, które zostają ściśle powiązane z siecią, stają się częścią składową instalacji należącej do przedsiębiorstwa. Samo podłączenie do sieci usuwa je tylko spod działania zasady superficies solo cedit, a nie rodzi skutku w postaci przeniesienia ich własności lub ustanowienia innego prawa na rzecz przedsiębiorcy sieciowego.

Jednocześnie wskazania wymaga, iż w uzasadnieniu uchwały z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 26/11 (OSNC 2012/1/8), Sąd Najwyższy stwierdził, iż artykuł 49 k.c. dotyczy również sytuacji, w których odnośne urządzenia zostały wybudowane i podłączone do sieci przed dniem 3 sierpnia 2008 r. R. art. 49 k.c. nie narusza reguły wyrażonej w art. 3 k.c., gdyż wynika z celu regulacji, jakim było uporządkowanie stanu prawnego związanego z podłączaniem wymienionych w tym przepisie urządzeń do sieci przedsiębiorstwa.

W niniejszej sprawie nie może budzić wątpliwości, iż w dniu 29 grudnia 1998 r. uczestniczka postępowania M. R. nabyła udział wynoszący 1/2 części w prawie wieczystego użytkowania działki nr (...), o powierzchni 0,8353 ha, położonej w M., objętej księgą wieczystą nr (...), wraz z prawem własności posadowionych na tym gruncie budynków i budowli, w tym m.in. murowanego, parterowego budynku trafostacji o powierzchni użytkowej 30 m⁽²⁾ wraz z urządzeniami. Udział ten uczestniczka postępowania nabyła od Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) z siedzibą w O.. Jak wynika z § 1 umowy sprzedaży, znajdującego potwierdzenie w księdze wieczystej Kw nr (...), prawo własności gruntu wpisane jest na rzecz Gminy D. na podstawie decyzji Wojewody (...) z dnia 25 października 1993 r., Nr (...), zaś prawo użytkowania wieczystego tegoż gruntu do dnia 5 grudnia 2089 roku oraz prawo własności budynków na tym gruncie posadowionych, stanowiących odrębną nieruchomość, wpisane było na rzecz Przedsiębiorstwa (...) w O. w upadłości – na podstawie umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste i przeniesienia własności budynków z dnia 5 marca 1998 r. Budynek transformatorowni wraz z urządzeniami, murowany, parterowy o powierzchni użytkowej 30 m⁽²⁾ wybudowany został w 1970 roku i wchodził w skład kompleksu należącego do Przedsiębiorstwa (...) w O.. W § 2 aktu notarialnego z dnia 29 grudnia 1998 r. W. M. jako Zastępca Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) w O. oświadczył, iż wymienione przedsiębiorstwo jest użytkownikiem wieczystym gruntu oraz właścicielem budynków i budowli na tym gruncie posadowionych stanowiących odrębną nieruchomość oraz urządzeń (...) i zapewnił, że powyższa nieruchomość nie jest obciążona jakimikolwiek prawami na rzecz osób trzecich. Z kolei w § 4 umowy W. M. oświadczył, iż umową niniejszą jako Zastępca Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) w O. sprzedaje prawo użytkowania wieczystego opisanego w § 1 tego aktu gruntu własności Gminy D., obejmującego także opisną działkę numer (...), karta mapy 8 o obszarze 0,8353 ha, zapisaną w księdze wieczystej Kw nr (...) Sądu Rejonowego w Świnoujściu wraz ze znajdującymi się na tej działce **budynkami i budowlami stanowiącymi odrębną nieruchomość oraz urządzeniami**, a to M. R. w udziale wynoszącym 1/2 część oraz J. i E. małżonkom S. w udziale wynoszącym 1/2 część. Nie można też pomijać, iż postanowieniem z dnia 29 listopada 2002 r. Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim dokonał zniesienia ww. współwłasności nieruchomości, w wyniku którego przyznana została na wyłączną własność uczestniczce niniejszego postępowania M. R. nieruchomość oznaczona jako działka nr (...) o powierzchni 4 667 m⁽²⁾ wraz z posadowionymi na niej budynkami, w tym budynek trafostacji o powierzchni 30,00 m⁽²⁾. Podkreślić w tym miejscu trzeba, iż prawomocne postanowienie o charakterze pozytywnym wydane w postępowaniu nieprocesowym co do istoty sprawy korzysta z powagi rzeczy osądzonej, a zasięg tej powagi obejmuje również osoby zainteresowane, które nie stały się uczestnikami postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1997 r., II CKN 293/97, LEX nr 738524).

W świetle powyższego stwierdzić należy, iż przedmiotem umowy sprzedaży z dnia 29 grudnia 1998 r. był budynek transformatorowni wraz z urządzeniami. Wbrew stanowisku wnioskodawczyni budynek ten wraz z urządzeniami został wybudowany przez przedsiębiorstwo państwowe – Przedsiębiorstwo (...) w O.. Przypomnienia wymaga, iż w piśmie procesowym z dnia 27 października 2011 r. wnioskodawczyni wskazała, iż z uwagi na fakt, iż rzezone

urządzenie elektroenergetyczne zostało sfinansowane i wybudowane przez Przedsiębiorstwo (...) w O. dokumentacja w tym przedmiocie znajduje się w posiadaniu tego właśnie przedsiębiorstwa ewentualnie jego następcy prawnego.

Jak wynika ze znajdującej się w aktach sprawy kserokopii protokołu zdawczo – odbiorczego środka trwałego z dnia 16 maja 1977 r., którego oryginał złożony został do akt sprawy I C 466/06 Sądu Okręgowego w Szczecinie Wydziału I Cywilnego (k. 135), przedmiotem przekazania **do eksploatacji** Zakładowi (...) był budynek stacji tarfo wraz z wyposażeniem tj. budynek murowany z cegły, (...). Rozdzielnia wewnętrzna 20/15 kV i wewnętrzna NN, bateria kondensatorów wewnętrzna NN. Z karty inwentarzowej stacji transformatorowej 15/04 KV wynika, że przyjęto do użytkowania przedmiotową stację 16.05.1977 r. od wymienionego przedsiębiorstwa i wypożyczono a) rozłącznik (...) 6-20/250 szt.2 oraz b) odłączniki: OW III 20/4 szt. 2. Poza opisanym wyżej protokołem z dnia 16 maja 1977 r. brak jest w aktach sprawy dowodu na to, że stacja wchodzi w skład majątku wnioskodawcy. Słusznie podnosi apelująca, że decyzją z dnia 25 października 1993 r. Wojewody (...) nr (...) stwierdzono nabycie przez Gminę D., z mocy prawa, niepłatnie własności nieruchomości zabudowanej, nie posiadającej księgi wieczystej, oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...) o pow. 8 352 m⁽²⁾. J. w uzasadnieniu wskazano, iż z adnotacji zamieszczonej w karcie inwentaryzacyjnej oraz dołączonych dokumentów wynika, że przedmiotowa nieruchomość jest w nieformalnym użytkowaniu Przedsiębiorstwa (...) w O., które wybudowało na niej Ośrodek (...) "R.". Z kolei, m.in. na podstawie ugody sądowej zawartej przed Sądem Wojewódzkim I Wydziałem Cywilnym w S. w dniu 19 czerwca 1997 roku sygn. akt I C 857/95 w sprawie oddania gruntu w użytkowanie wieczyste – działki numer (...), położonej w M., gmina D. i nieodpłatnego przeniesienia własności budynków znajdujących się na tej działce w oparciu o art. 88a ust. 3 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 30, poz. 127 z późniejszymi zmianami) doszło do zawarcia w dniu 5 marca 1998 r. między Gminą D. a Przedsiębiorstwem (...) w upadłości w O. umowy oddania terenu w użytkowanie wieczyste i przeniesienia własności budynków. W § 1 aktu notarialnego podano, że działka numer (...) zabudowana jest 8 budynkami wczasowymi, kuchnią, stołówką, kotłownią, budynkiem gospodarczym i transformatorem wybudowanymi z własnych środków nabywcy. Jak wskazano już wyżej w wyniku sprzedaży z dnia 29 grudnia 1998 r., a następnie zniesienia współwłasności budynek trafostacji stał się własnością uczestniczki postępowania M. R.. Powyższe znajduje również odzwierciedlenie w zapisach księgi wieczystej KW Nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim Wydział Ksiąg Wieczystych. Zauważenia wymaga, iż wnioskodawcy nie przeprowadziła postępowania o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Zgodnie z treścią art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Ustanowienie służebności przesyłu jest zatem możliwe tylko na rzecz takiego przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń, służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych lub który zamierza wybudować takie urządzenia (art. 49 § 1 k.c.).

Tymczasem w świetle powyższych rozważań stwierdzić należy, iż wnioskodawcy nie wykazała, aby urządzenia infrastruktury elektroenergetycznej w postaci stacji transformatorowej na działce nr (...) położonej w obrębie ewidencyjnym M., gmina D., przy ul. (...), stanowiły jej własność. Zauważenia przy tym jeszcze wymaga, iż również w sprawie z powództwa M. R. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w P. o zapłatę wyangrdzenia za bezumowne korzystanie przez pozwaną z gruntu powódki, Sąd nie podzielił stanowiska pozwanej odnośnie budynku trafostacji opartego na treści art. 49 k.c., wskazując, iż podstawę prawną włączenia urządzeń wymienionych w art. 49 k.c. w skład przedsiębiorstwa energetycznego, może być uznana jedynie umowa pomiędzy odbiorcą energii a przedsiębiorcą. Za bezsporne, zarówno Sąd Okręgowy w Szczecinie, jak i Sąd Apelacyjny w Szczecinie, przyjął, iż pomiędzy stronami nie została zawarta żadna umowa regulująca sposób korzystania przez pozwaną z przedmiotowego obiektu.

Jednocześnie, jak wynika z opinii biegłego sądowego Z. K., z uwagi na toczące się postępowanie w niniejszej sprawie oraz uwzględniając utrudniony dostęp do stacji w celu prowadzenia bieżących prac eksploatacyjnych uzasadnione jest zaprojektowanie nowej stacji transformatorowej zlokalizowanej w pasie technicznym ul. (...) w M..

Z tych też względów wniosek o ustanowienie służebności przesyłu nie powinien być uwzględniony.

W konsekwencji zbędnym jest ustosunkowanie się do pozostałych zarzutów obu apelacji, w tym w zakresie występującej wewnętrznej sprzeczności sentencji zaskarżonego postanowienia z jego uzasadnieniem.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego zawartego w punkcie 1 a był przepis art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Konsekwencją opisaną wyżej zmiany była konieczność modyfikacji orzeczenia o kosztach postępowania zawartego w punktach III i IV postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 29 maja 2012 r.

Zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego określa art. 520 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie. W myśl tego, uczestnika postępowania obciążają zarówno koszty czynności, której sam dokonał, jak i koszty czynności podjętej w jego interesie, przez sąd, na jego wniosek lub z urzędu. Co do zasady więc koszty poniesione przez uczestników, związane z ich udziałem w sprawie, odmiennie niż w procesie, nie podlegają wzajemnemu rozliczeniu między uczestnikami poprzez ich zwrot. Określona w art. 520 § 1 k.p.c. zasada nie doznaje wyjątków, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub chociaż nie są w równym stopniu zainteresowani, ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od tej zasady odstąpić i na żądanie uczestnika, albo z urzędu, jeżeli działa bez adwokata lub radcy prawnego (art. 109 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) orzec stosownie do reguł określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c. Dla ich zastosowania istotne jest stwierdzenie, czy między uczestnikami postępowania w danej sprawie zachodzi sprzeczność interesów i czy są oni w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania. W postępowaniu nieprocesowym interesy uczestników są sprzeczne właśnie w sprawach o ustanowienie służebności; w sprawach tych powstaje wyraźna kontradycja co do oczekiwanego wyniku sprawy, gdyż wnioskodawca oczekuje uwzględnienia wniosku, a będący w opozycji uczestnik jego oddalenia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 1959 r., 2 CR 859/58, OSN 1961, nr 2, poz. 45, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10 dotychczas nie publ.).

W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni domagała się uwzględnienia wniosku, zaś uczestniczka jego oddalenia. W apelacji uczestniczka domagała się zmiany postanowienia uwzględniającego wniosek i jego oddalenia, zaś wnioskodawczyni oddalenia apelacji, uwzględnienia natomiast swojej w zakresie objętym redakcją orzeczenia. Sąd Okręgowy zmienił postanowienie Sądu Rejonowego i wniosek oddalił, a w tym stanie rzeczy, przy uwzględnieniu istniejącej między uczestnikami sprzeczności interesów, na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., obciążył wnioskodawczynię kosztami poniesionymi przez uczestniczkę postępowania, na które złożyły się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym, ustalone w oparciu o § 7 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.) w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej, uiszczona opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, poniesione wydatki związane z opłatami pocztowymi na łączną kwotę 101,70 zł (90,45 zł + 11,25 zł wynikające ze złożonych spisów kosztów).

Sąd Okręgowy oddalił apelację uczestniczki postępowania w pozostałym zakresie tj. kosztów związanych z dojazdem do Sądu Rejonowego. Art. 98 § 1 i 3 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie również w postępowaniu nieprocesowym poprzez art. 13 § 2 k.p.c., do niezbędnych kosztów strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika (w sprawie przez radcę prawnego) zalicza do tych kosztów wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego pełnomocnika, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Powołany art. 98 k.p.c. zawiera także § 2, w którym jest mowa o niezbędnych kosztach postępowania prowadzonego przez stronę osobiście lub przez nieprofesjonalnego pełnomocnika i do których to kosztów zalicza się również koszty dojazdu tych osób do sądu. Ze względu na dokonane przez ustawodawcę rozróżnienie składników niezbędnych kosztów postępowania, których zwrotu strona "wygrywająca" sprawę może się domagać, w zależności od wybranego sposobu reprezentacji przed sądem, w niniejszej sprawie nie można uznać kosztów dojazdu radcy prawnego, będącego pełnomocnikiem uczestniczki za koszty niezbędne do celowego

dochodzenia praw w rozumieniu art. 98 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 kwietnia 2011 r., II CZ 137/10 (LEX nr 846042) i Sąd Okręgowy w niniejszym składzie je podziela, tym bardziej w sytuacji, gdy udzielone radcy prawnemu A. S. pełnomocnictwo nie wyłączało możliwości ustanowienia substytutu, a zatem skorzystania pomocy prawnej profesjonalnego pełnomocnika mającego siedzibę zawodową w okręgu sądu rozpoznającego sprawę.

Podstawą oddalenia apelacji uczestniczki postępowania we wskazanej wyżej części i oddalenia apelacji wnioskodawczyni w całości był przepis art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego również znalazło oparcie w treści art. 520 § 2 k.p.c. Na zasądzone od wnioskodawczyni jako przegrywającej postępowanie apelacyjne w całości na rzecz uczestniczki postępowania M. R. złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 120 zł x 2 stosownie dodatkowo do treści § 12 ust. 1 pkt 1 przywołanego już wyżej rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, uiszczona opłata od apelacji w kwocie 200 zł oraz wydatki na opłaty pocztowe w kwocie 4,10 zł. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zasądzenia opłat za czynności radcy prawnego w wysokości maksymalnej - sześciokrotnej stawki minimalnej, albowiem stanowisko zaprezentowane w apelacji było de facto powieleniem prezentowanych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji w pismach procesowych poglądów i ocen. Z przyczyn już opisanych wyżej nie uwzględnił także kosztów związanych z osobistym stawiennictwem profesjonalnego pełnomocnika na terminach rozprawy apelacyjnej.